

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen deel

Het onderhavige besluit bevat nadere maatregelen ter uitvoering van wettelijke bepalingen van de Wet op de vaste boekenprijs. Deze maatregelen betreffen:

1. nadere regels inzake het toepassen van kortingen op de vaste prijs van boeken en muziekgaven;
2. nadere regels inzake de mogelijkheid tot het vaststellen van bijzondere, van de vaste prijs afwijkende prijzen;
3. nadere regels inzake de boekenclub;
4. nadere regels die het mogelijk maken dat binnen de boeken- en muziekgavenbranche afspraken worden gemaakt over de instandhouding van een infrastructuur die een goede spreiding en beschikbaarheid van boeken en muziekgaven waarborgt.

Evenals bij de Wet op de vaste boekenprijs zelf, verder in deze toelichting aangeduid als 'de wet', is ook voor de uitvoeringsmaatregelen waar mogelijk en wenselijk aangesloten bij de bestaande regelingen van het Reglement Handelsverkeer voor boeken van de Koninklijke Vereniging voor het Boekenvak (KVB), en het Reglement Handelsverkeer van muziekgaven van de Vereeniging van Muziekhandelaren en -Uitgevers in Nederland (VMN). Op een aantal punten is gezocht naar vereenvoudiging of noodzaakte het voor deze uitvoeringsmaatregelen geldende kader van de wet tot een andere regeling.

Artikelsgewijs deel

HOOFDSTUK 1. KORTINGEN

Kortingen zijn in essentie een inbreuk op het systeem van vaste prijzen. Zij mogen dan ook slechts worden toegepast voor zover dat in dit besluit is bepaald en onder voorwaarden die voor iedereen gelijk zijn en voor iedereen gelden. De bepalingen van dit besluit vormen het kader waarbinnen kortingen op de vaste prijs kunnen worden toegepast.

Kortingen kunnen worden toegepast door de verkoper bij verkoop aan een eindafnemer. De bepalingen in hoofdstuk 1 hebben uitsluitend op deze situatie betrekking.

Het besluit creëert niet een door de eindafnemer direct opeisbaar recht op korting. In geen van de opgenomen kortingsmogelijkheden is sprake van een verplichting van de verkoper om op basis van het besluit korting te verlenen. Het besluit regelt uitsluitend de gevallen waarin het een verkoper is toegestaan om zonder in strijd te komen met de wet een korting te verlenen op de vastgestelde vaste prijs. Andere kortingen dan die in dit besluit zijn opgenomen zijn niet geoorloofd.

Artikel 1. Volumekortingen

Dit artikel regelt de zogenaamde volumekorting, die een verkoper kan toepassen bij verkoop aan een eindafnemer van meerdere exemplaren van een boek of muziekgave in één keer. De efficiencywinst die de verkoper kan realiseren door de beperking van het aantal handelingen en registraties bij dergelijke transacties komt daardoor mede de betreffende eindafnemer ten goede.

Voor de aantallen exemplaren tot en met 99 komen de percentages overeen met de thans op grond van de Reglementen Handelsverkeer voor boeken geldende staffeling. Er is geen aanleiding daarin wijziging aan te brengen. Het in vergelijking met de boeken kleinere volume bij de muziekgaven waarbij korting kan worden gegeven, vloeit voort uit de praktijk: in de bladmuziekbranche wordt in het algemeen met beperktere volumes gewerkt. De regeling komt overeen met hetgeen onder het Reglement Handelsverkeer voor muziekgaven gold. Voor een aantal van 100 of meer exemplaren was onder de werking van de Reglementen ook korting toegestaan. Daarvoor gold echter geen vast percentage: het toe te passen percentage werd overeengekomen in onderhandelingen tussen de betrokken uitgever of verkoper en de, vaak institutionele, klant zoals een bedrijf of groot kantoor. Het besluit zet deze lijn voort door bij levering in één zending van 100 of meer exemplaren van één boek of muziekgave de verkoper toe te staan zelf de te verlenen korting te bepalen. In de praktijk komt de omgekeerde situatie, te weten een groot aantal over een jaar gespreide afnamen van slechts enkele exemplaren per keer door eenzelfde eindafnemer bij een verkoper, veelvuldig voor bij de aankoop van boeken door institutionele eindafnemers. Het Reglement Handelsverkeer voor boeken voorzagt daartoe in een kortingsmogelijkheid op basis van de jaarafname door een grote klant.

Onderhavig besluit voorziet eveneens in een dergelijke kortingsmogelijkheid.

Kortingen zijn alleen toegestaan bij levering door de verkoper aan eindafnemers. De eindafnemer die grotere hoeveelheden exemplaren koopt, doet dat op basis van de definitie die de wet geeft van eindafnemer voor eigen gebruik. Bij aankoop door een institutionele eindafnemer, gaat het om gebruik binnen het bedrijf of kantoor door degenen die aan het bedrijf of kantoor zijn verbonden, niet om doorverkoop aan derden. Indien de verkoper redenen heeft om aan te nemen dat de eindafnemer tot doorverkoop van de aan te schaffen uitgaven zal overgaan, is de verkoper niet meer gelegitimeerd om korting te verlenen. Zeker in het geval dat een particuliere eindafnemer een groot aantal exemplaren van één titel bestelt, mag worden aangenomen dat deze niet voor eigen gebruik zijn bestemd, tenzij het tegendeel kan worden aangetoond door de betreffende koper.

Artikel 2. Onderwijskortingen

In dit artikel wordt de zogenaamde onderwijskorting geregeld. De regeling voor de onderwijskorting is afgestemd op de uitdrukkelijke wens van de Tweede Kamer dat ook aan individuele studenten in het HBO en WO bij kleine bestellingen van voorgeschreven literatuur korting mag worden verleend. De voorgestelde ruime kortingsmogelijkheid werd door de Kamer geplaatst tegen de achtergrond van de afschaffing van de vaste prijs voor het schoolboek, waar het element van de verplichte aanschaf reden is om geen vaste prijs voor het schoolboek te regelen.

De maximale korting is tien procent bij collectieve aanschaf en vijf procent bij individuele aanschaf van enkele exemplaren in één keer. Evenals bij de volumekorting is dit verschil terug te voeren op de grotere efficiencywinst die de verkoper bij grote transacties kan realiseren en naar rato kan doorgeven aan de eindafnemer.

Onderwijskorting bij collectieve aanschaf betreft het geval waarin de verkoper levert aan een onderwijsinstelling of aan een studentenvereniging, een oudervereniging of een andere door de onderwijsinstelling schriftelijk gemandateerde natuurlijke of rechtspersoon die bij het kopen optreedt namens een herkenbare achterban van deelnemers. Er zal dan altijd sprake zijn van de koop

van meerdere exemplaren van dezelfde titel of van verschillende titels in één keer.

Onderwijskorting bij individuele aanschaf is mogelijk wanneer een individuele eindafnemer voor zichzelf koopt, mits er dan sprake is van aankoop in één keer van meerdere verschillende boeken of muziekgaven. In dat geval kan er immers voor de verkoper ook efficiencywinst ontstaan.

In beide gevallen moet het gaan om boeken of muziekgaven die behoren tot de literatuur die door de onderwijsinstelling waaraan de koper als gemandateerde of als ingeschreven leerling of student is verbonden, is voorgeschreven. Bij collectieve aanschaf door een onderwijsinstelling of door schriftelijke gemandateerde personen of instellingen, zal de onderwijsinstelling of de gemandateerde een opgave verstrekken van de als verplichte literatuur aan te schaffen boeken en muziekgaven en mag de verkoper er op basis daarvan van uitgaan dat het voorgeschreven literatuur betreft. Bij aanschaf door een individuele student zal deze moeten kunnen aantonen dat hij is ingeschreven bij een instelling voor HBO of WO en aannemelijk moeten maken dat het om verplichte werken gaat.

Zowel bij collectieve als bij individuele aanschaf is er sprake van verkoop aan eindafnemers. Collectieve aanschaf kan dus nooit plaatsvinden met het oogmerk van doorverkoop. Bij collectieve aanschaf worden de boeken of muziekgaven gedistribueerd over de deelnemers in de aanschaf. De verkregen korting wordt naar rato doorgegeven aan de deelnemers, met aftrek van eventuele transactiekosten. In de mandatering kan hiervoor een voorziening worden getroffen.

Zoals in de toelichting bij de wet is aangegeven, moet het optreden van de onderwijsinstelling of de studentenvereniging, oudervereniging of andere door de onderwijsinstelling schriftelijk gemandateerde natuurlijke of rechtspersoon die namens deelnemers inkoopt als eindafnemer, uitdrukkelijk onderscheiden worden van de situatie dat deze partijen optreden als verkoper en zelf rechtstreeks met de uitgever of importeur te onderhandelen over de inkoopmarge. In dat geval zijn de regels van de wet en dit besluit inzake het verlenen van onderwijskorting bij verkoop aan eindafnemers onverkort van toepassing.

Artikel 3. Bibliotheekkortingen

Ten aanzien van de kortingen die een verkoper kan verlenen aan bibliotheken die een maatschappelijke of publieke functie vervullen, is voor de verschillende soorten bibliotheken in beginsel voor een gelijke volumekorting gekozen. Het betreft een kortingsmogelijkheid tot maximaal 10 procent voor boeken en 5 procent voor muziekluitgaven bij gelijktijdige levering van ten minste 15 exemplaren.

Niet-openbare bibliotheken bestellen in de regel slechts één of enkele exemplaren van een boek per keer. Voorzien is in een kortingsmogelijkheid voor dit type bibliotheken, waarbij aan hen een korting van maximaal 5 procent kan worden verleend bij kleine bestellingen.

Opgenomen is een regeling waarbij een hoge korting kan worden verleend aan openbare bibliotheken indien zij gebruik maken van de diensten van gespecialiseerde verkopers die zich in hun bedrijfsactiviteit geheel of nagenoeg geheel richten op het uitleenklaar respectievelijk bibliotheekklaar aanleveren van boeken. Hierbij is behalve met de publieke functie van openbare bibliotheken, ook rekening gehouden met de in het algemeen grote volumes die openbare bibliotheken via deze weg afnemen. Ook het feit dat de verkoper door zijn specialisme efficiënt kan werken en dat het voor de betreffende bibliotheken om een bruto korting gaat waaruit zij de kosten van het uitleenklaar of bibliotheekklaar aanleveren nog moeten betalen, zijn overwegingen die aan deze regeling ten grondslag liggen.

Voor bladmuziek geldt alleen de algemene kortingsmogelijkheid van 5 procent bij leveringen van 15 exemplaren of meer.

De kortingsregelingen voor bibliotheken bij kleine bestellingen en voor afname bij gespecialiseerde verkopers zijn niet van toepassing op bladmuziek. Dit vloeit voort uit het feit dat rekening is gehouden met de aanzienlijke inkomstenderving die de bladmuziekbranche ondervindt als gevolg van het illegaal kopiëren van door de openbare bibliotheek uitgeleende bladmuziek. Tegen deze schade bieden de revenuen uit leenrecht en reprorecht geen compensatie, omdat het illegaal kopiëren van bladmuziek buiten het bereik van deze regelingen valt.

Artikel 4 en 5. Collectieve spaar- en promotieacties

Spaaracties en promotieacties waarbij sprake is van het verlenen van korting op de vaste prijs zijn onder voorwaarden toegestaan. De acties

moeten een collectief karakter hebben en de organisatie moet berusten bij een afzonderlijke rechtspersoon die uitsluitend of hoofdzakelijk de bevordering van het lezen en kopen van boeken en muziekgaven tot statutaire doelstelling heeft. Dat betekent dat individuele en exclusieve acties waarbij korting wordt verleend niet zijn toegestaan en dat collectieve acties niet door een uitgever, importeur of verkoper kunnen worden georganiseerd als nevenactiviteit naast hun hoofdactiviteit. Ook een organisatie die het organiseren en uitvoeren van spaar- of promotieacties in brede zin, dus ook buiten het terrein van boeken en muziekgaven, tot doel heeft, kan geen collectieve spaar- of promotieacties in de zin van het besluit organiseren.

Aan een collectieve spaar- of promotieactie moet voldoende publiekelijke bekendheid worden gegeven. Dat betreft zowel publiciteit in de vakbladen zodat verkopers, importeurs en uitgevers er over geïnformeerd worden, als ook publiciteit, bij voorbeeld door middel van advertenties, in dagbladen en tijdschriften, waarmee kopers op de hoogte worden gesteld.

Bij een collectieve spaaractie worden de kortingen verleend door de verkoper in de vorm van de verstrekking van spaarpunten bij de aankoop van boeken of muziekgaven. Van verzilvering is sprake in het geval de verkoper spaarpunten, die in het kader van een collectieve actie ook door andere instanties dan een verkoper kunnen zijn verstrekt, als betaling accepteert. Voorbeeld is de invoering van een Kinderboekenpas, waarbij bibliotheken spaarpunten kunnen verstrekken bij het uitlenen van boeken ter bevordering van het lezen en het eigen boekenbezit. Met de spaarpunten kunnen boeken worden aangeschaft bij de deelnemende verkopers.

Ten aanzien van de opbouw van het spaartegoed is bepaald dat bij de aankoop van boeken of muziekgaven een korting in de vorm van spaarpunten kan worden verleend die niet hoger is dan twee procent van de vaste prijs van het boek of de muziekgave. Het percentage van twee procent geldt ook in de huidige praktijk.

De verkoper mag bij levering van een boek of een muziekgave aan een eindafnemer geen betaling aanvaarden ten laste van een spaartegoed dat door een eindafnemer op een andere wijze dan met een collectieve spaaractie in de zin van artikel 4 van het besluit is opgebouwd.

Verlening van korting in het kader van een collectieve spaaractie in de vorm van contant of giraal geld is niet toegestaan. De organiserende

rechtspersoon is verplicht om bekend te maken welke geldwaarde een spaarpunt in het kader van de betreffende spaaractie vertegenwoordigt.

Voor een collectieve promotieactie gelden in beginsel dezelfde voorwaarden als voor een collectieve spaaractie. Belangrijke verschillen betreffen de aard van de korting en de tijdsduur. De tijdsduur is voor een collectieve spaaractie in beginsel onbeperkt, terwijl een collectieve promotieactie ten hoogste één maand kan duren. Op grond van artikel 5 is deelname door verkopers aan collectieve promotieacties mogelijk en is het toegestaan dat zij tijdens een specifieke promotieactie hun eindafnemers kortingen in de vorm van op geld waardeerbare geschenken mogen geven, mits zij zich houden aan de specifieke voorwaarden die de organiserende rechtspersoon heeft gesteld aan het deelnemen aan de actie en de geschenken behoren tot het door de organisator voor de actie ontwikkelde promotiepakket.

De korting die de verkoper kan verlenen bij een collectieve promotieactie bestaat uit een of meer op geld waardeerbare geschenken bij de aanschaf van boeken of muziekguitgaven. Het Boekenweekgeschenk is een voorbeeld van een dergelijke collectieve promotieactie. De waarde van het geschenk kan hoger zijn naarmate het aankoopbedrag ook hoger ligt. Er is van afgezien hiervoor een uniforme norm vast te stellen. Wel is bepaald dat de korting in een redelijke verhouding dient te staan tot de aankoop.

De voorwaarden die de organiserende rechtspersoon voor deelname kan stellen, zijn beperkt tot voorwaarden die betrekking hebben op het assortiment van de deelnemers. Bij een actie ter promotie van een bepaald genre kan bijvoorbeeld een voorwaarde worden gesteld met betrekking tot het aandeel van dat genre in het assortiment van verkopers of de samenstelling van het gehele assortiment. Ten aanzien van de bestendigheid van het assortiment kan gedacht worden aan de aanwezigheid van een bestelservice.

Artikel 6. Anticumulatie van kortingen

Het gebruik van één van de kortingsmogelijkheden sluit het toepassen van de overige mogelijkheden uit, met uitzondering van de kortingen in het kader van collectieve promotieacties die in combinatie met een andere kortingsmogelijkheid kunnen voorkomen.

Op grond van het tweede lid kunnen eventueel nadere regels worden gesteld met betrekking tot de bekendmaking van collectieve spaar- en promotieacties, alsmede ten aanzien van de redelijke verhouding tussen aanschaf en korting in de vorm van geschenken bij promotieacties. Daarbij kan worden gedacht aan eventuele minimumregels omtrent de wijze van bekendmaken van collectieve spaar- en promotieacties en het eventueel vaststellen van maximumgrenzen voor de kortingen bij promotieacties.

HOOFDSTUK 2. BIJZONDERE PRIJZEN

Het vaststellen van bijzondere prijzen is exclusief voorbehouden aan de uitgever. Het vaststellen van een bijzondere prijs ontslaat de uitgever niet van de verplichting tevens een vaste prijs vast te stellen en bekend te maken. De uitgever kan een bijzondere prijs vaststellen voor een beperkte periode en/of voor een speciale categorie eindafnemers. De bijzondere prijs treedt voor die periode of voor die categorie in de plaats van de vaste prijs. De uitgever kan aan de toepassing van de bijzondere prijs voorwaarden verbinden, zoals het binnen een bepaalde periode intekenen op een komende uitgave of het inleveren van een bon. Actieprijzen en combinatieprijzen gelden steeds voor een beperkte, aaneengesloten periode. Ze zijn eenmalig: verlenging of herhaling is niet toegestaan. Voor de duur van de actie treden zij in de plaats van de vaste prijs die op grond van artikel 2 van de wet is vastgesteld. Serieprijzen en ledenprijzen kennen geen beperking in duur. Zij treden ook niet in de plaats van de vaste prijs, maar bestaan naast de vaste prijs en gelden uitsluitend voor specifieke categorieën eindafnemers.

Waar in deze toelichting op dit hoofdstuk wordt gesproken van uitgever is daarbij telkens de importeur mede inbegrepen.

Artikel 7. Actieprijzen

In het huidige stelsel op grond van het Reglement Handelsverkeer van de KVB worden een aantal bijzondere prijzen onderscheiden. Drie hiervan, te weten de intekenprijs, de bonnenprijs en de actieprijs, zijn in dit artikel bijeengenomen onder de titel van actieprijs. In het kader van een individuele promotieactie kan een uitgever een lagere actieprijs vaststellen. In het Reglement Handelsverkeer liep de duur voor de daarin onderscheiden acties uiteen van twee tot zes

maanden. De geldigheidsduur van actieprijsen is in dit besluit geharmoniseerd en gesteld op drie maanden. De uitgever kan aan de toepassing van een actieprijs voorwaarden verbinden, zoals de inlevering van een bon door de eindafnemer of het intekenen op een boek binnen een bepaalde termijn voor of na verschijning. De uitgever stelt de lagere actieprijs vast. Voor de toepassing is hij echter afhankelijk van de medewerking van de plaatselijke verkoper. Een actie heeft dan ook alleen maar kans van slagen als de verkoper bereid is mee te werken. Die bereidheid is in ieder geval mede afhankelijk van de vraag of de uitgever de verkoper crediteert voor het verschil tussen de vaste prijs en de actieprijs voor ieder door de verkoper gedurende de actie verkocht exemplaar. Er is van afgezien crediterings- of compensatieregelingen op te nemen, zo dit al mogelijk zou zijn gelet op de grote variëteit in vormen van actieprijsen. Voor het opnemen van de mogelijkheid bijzondere prijzen vast te stellen is het vaststellen van bepalingen over compensatie of creditering ook niet noodzakelijk. Dit is een zaak van uitgevers en boekverkopers: zij kunnen daartoe zelf afspraken maken.

Artikel 8. Combinatieprijzen

Voor een pakket dat verschillende boektitels of verschillende muziekgaven bevat, of een pakket dat één boek of bladmuziekgave in combinatie met een ander artikel - bijvoorbeeld een cd of een cd-rom – bevat, kan de uitgever een combinatieprijs vaststellen die de verkoper in rekening brengt aan de eindafnemer die de combinatie koopt. Op grond van artikel 6, tweede lid, van de wet dient de verkoper zich te onthouden van mededelingen over de prijs van boeken en muziekgaven die onjuist zijn dan wel de eindafnemer anderszins kunnen misleiden. Hieruit vloeit voort dat een verkoper geen combinatieprijzen presenteert die de suggestie wekken dat een voordelige aanbieding wordt gedaan terwijl de combinatieprijs hoger ligt dan de (som van) de vaste prijzen van de betrokken boeken. Het in de huidige praktijk nog wel eens voorkomende oneigenlijk gebruik van de combinatieprijs is niet toegestaan.

Artikel 9. Serieprijzen

De uitgever kan verschillende boeken of muziekgaven in serieverband uitgeven. Het seriekarakter moet voor eindafnemers

herkenbaar zijn en tot uitdrukking komen in het uiterlijk en de vormgeving dan wel vermelding op de titelpagina van iedere uitgave dat de titel behoort tot een bepaalde serie. Een serie bestaat uit meer dan twee titels.

De uitgever moet voor iedere afzonderlijke titel een vaste prijs vaststellen. Hij kan daarnaast een serieprijs vaststellen. Deze geldt echter alleen voor de eindafnemer die zich vooraf schriftelijk - bijvoorbeeld via intekening - heeft verplicht tot de aanschaf van de serie of van meerdere verschillende titels van de serie, of voor de eindafnemer die verschillende titels van de serie gelijktijdig koopt. Aan de eindafnemer die per aankoop slechts één enkele titel koopt, moet de vaste prijs van die afzonderlijke titel in rekening worden gebracht.

Artikel 10. Ledenprijzen

Als verenigingen of stichtingen met maatschappelijke of ideële doeleinden voor hun rekening of met aanmerkelijke steun een actieve bijdrage leveren aan het tot stand komen van een uitgave, kan de uitgever er toe overgaan een lagere prijs dan de vaste prijs vast te stellen. Deze prijs geldt dan uitsluitend voor de leden of donateurs van de vereniging of stichting. Zowel de vaste prijs als de ledenprijs dient vóór het verschijnen van de uitgave gelijktijdig bij het Commissariaat voor de Media te worden aangemeld. Voor bestaande uitgaven met een vaste prijs kan niet achteraf een ledenprijs worden geïntroduceerd. Indien een uitgave van bedoelde organisaties aan een algemeen publiek van niet-leden wordt aangeboden, bijvoorbeeld op een beurs, kan deze uitgave uitsluitend tegen een vaste prijs worden verkocht en is de verkoper gehouden aan de regels van dit besluit omtrent het verlenen van kortingen aan eindafnemers.

De aard en de strekking van de uitgave moet verband houden met de statutaire doelstelling van de betrokken organisatie, waaraan tevens de eis wordt gesteld dat het een maatschappelijke of ideële organisatie is die niet op winst is gericht. Voorbeelden van bedoelde organisaties zijn de Consumentenbond, de Vereniging Eigen Huis en de ANWB.

Van aanmerkelijke steun is sprake als de organisatie direct financieel heeft bijgedragen in de kosten of andersoortige medewerking aan de uitgave heeft verleend, zoals een actieve en omvangrijke inzet van bestuursleden of medewerkers, het beschikbaar stellen van archiefmateriaal, foto's of ander beeldmateriaal of redactionele

bijdragen. Ook een afnamegarantie voor een substantieel aantal exemplaren kan als een vorm van aanmerkelijke steun worden beschouwd.

Voor eigen, zelfstandige uitgaven, waarbij de organisatie houder is van de uitgeefrechten, zullen in de regel ledenprijzen kunnen worden vastgesteld. Voor door de organisatie geïmporteerde uitgaven die niet met aanmerkelijke steun van de organisatie tot stand zijn gekomen, kunnen geen ledenprijzen worden vastgesteld. Voor geïmporteerde uitgaven van buitenlandse zusterorganisaties van de organisatie kunnen wel ledenprijzen worden gehanteerd, mits de organisatie aanmerkelijk steun heeft verleend aan de totstandkoming van de uitgave. Ten aanzien van vertalingen is in de nota naar aanleiding van het verslag bij de wet opgemerkt, dat bij de hantering van ledenprijzen moet worden vermeden dat oneigenlijke concurrentie wordt aangedaan aan andere uitgevers of verkopers (Kamerstukken II, 2003/04, 28652, nr. 11, blz. 24). Dat kan het geval zijn als er sprake is van uitgaven waarvoor de betrokken organisatie geen eigen inspanning heeft hoeven te leveren of waaraan zij niet in de vorm van aanmerkelijke steun heeft bijgedragen. Daar is bijvoorbeeld sprake van wanneer de organisatie slechts de vertaalrechten van buitenlandse uitgaven heeft gekocht. In het geval de vertaling een bewerking van de oorspronkelijke uitgave behelst, mag worden aangenomen dat zich een dergelijke oneigenlijke concurrentie niet voordoet en kunnen dus ledenprijzen worden vastgesteld.

HOOFDSTUK 3. DE BOEKENCLUB

De regeling voor de boekenclub komt in hoofdlijnen overeen met de regeling zoals die gold onder de werking van het Reglement Handelsverkeer van de KVB. De meest opvallende wijziging vloeit voort uit artikel 9, eerste lid van de wet. Daarin is, conform de systematiek van de wet, bepaald dat de boekenclubprijs wordt vastgesteld door de uitgever of importeur. Onder het Reglement was het de boekenclub die de prijs vaststelde, overigens eerst na goedkeuring door de uitgever.

Na overleg met organisaties uit de boekenbranche is besloten om de verplichting tot het kopen van ten minste vier producten per jaar te handhaven, maar het voorschrift dat deze aankopen verdeeld moeten worden over ten minste vier vaste tijdseenheden per jaar niet op te nemen. Een boekenclub kan een lid dan bijvoorbeeld de mogelijkheid bieden om de vier producten ook in één keer aan te schaffen.

Ook bevat de regeling bepalingen die verhinderen dat de boekenclub als boekenclub boeken met een gewone vaste prijs verkoopt aan een algemeen publiek van leden en niet-leden. Een boekenclub kan boeken met een vaste prijs alleen verkopen indien de uitgever of importeur daar toestemming voor heeft gegeven en de uitgever of importeur voor die boeken een boekenclubprijs heeft vastgesteld. Het is toegestaan dat een verkoper zowel in de hoedanigheid van boekenclub, als in de hoedanigheid van gewone verkoper van boeken optreedt. In dat geval zullen beide bedrijfsactiviteiten administratief gescheiden moeten worden en zal ook het boekenclubaanbod duidelijk gescheiden moeten zijn van het overige aanbod.

Artikel 12. Het Boekenclubaanbod

Een boekenclub kan boeken waarvoor een vaste prijs geldt uitsluitend in het boekenaanbod opnemen indien de uitgever of importeur hierin toestemt en voor deze boeken een boekenclubprijs heeft vastgesteld. Boeken met een boekenclubprijs kunnen uitsluitend aan leden worden verkocht. Aangezien boeken eerst vier maanden na verschijnen in het boekenclubaanbod kunnen worden opgenomen, is verkoop van actuele titels door de boekenclub aan leden niet mogelijk. Zoals ook in de toelichting bij artikel 2 van de wet is gesteld, worden licentie-uitgaven waarvan de uitvoering afwijkt van de uitvoering van de oorspronkelijke uitgave, beschouwd als nieuwe uitgaven. Voor een licentie-uitgave dient de uitgever een vaste prijs vast te stellen en kan hij daarnaast een boekenclubprijs vaststellen.

Zoals aangegeven is het toegestaan dat een onderneming die als boekenclub optreedt tevens activiteiten als 'gewone' verkoper verricht en in die hoedanigheid bijvoorbeeld actuele titels aanbiedt. Maar de combinatie van de verkoop als boekenclub en als boekverkoper mag niet leiden tot een vermenging van beide typen ondernemersactiviteiten. Het boekenclubaanbod moet afzonderlijk en voor de consument duidelijk herkenbaar worden aangeboden. Dit vereist het aanbrengen van een voor de consument duidelijk herkenbare scheiding tussen het boekenclubaanbod en het overige aanbod in boekenclubwinkels en andere publiekspresentaties, zoals catalogi en websites. Ook geldt de verplichting tot het voeren van een gescheiden administratie. Voor het toezicht op de naleving van de wet is het noodzakelijk dat gecontroleerd kan worden welke boeken tegen

een boekenclubprijs en welke boeken tegen een vaste prijs worden aangeboden en verkocht. Voorts kan er van worden uitgegaan dat een onderneming die beide verkoopactiviteiten ontplooit, ten behoeve van de eigen bedrijfsvoering al een geheel of gedeeltelijk gescheiden administratie zal voeren. Dit blijkt ook praktijk te zijn bij de op dit moment enige onderneming die zowel als boekenclub, als anderszins optreedt als boekverkoper. De gevolgen voor de administratieve lastendruk voor het bedrijfsleven zijn dan ook zeer beperkt.

Artikel 13. De koopverplichting

Een boekenclublid dient een keuze te maken uit het boekenclubaanbod. Indien hij geen keuze maakt, kan hij als alternatief voor de verplichte levering van een door de boekenclub aangewezen boek een waardebon bestellen met een bij ministeriële regeling vast te stellen minimale waarde. Deze waardebon kan hij gebruiken voor aankopen bij de boekenclub naast de aankopen ter nakoming van zijn jaarlijkse koopverplichting. Waardebonnen zijn maximaal één jaar geldig en kunnen alleen gebruikt worden voor aankopen naast de verplichte aankopen op grond van de koopverplichting.

Artikel 14. De hoogte van de boekenclubprijs

De boekenclubprijs is niet lager dan 80 procent van de vaste prijs. Een uitzondering geldt voor de situatie dat uit de toepassing van de artikelen 5 en 9 van de wet, op grond waarvan de vaste prijs na een half jaar kan worden aangepast en de boekenclubprijs pas na een jaar, de boekenclubprijs bij verhoging van de vaste prijs onvermijdelijk lager uitkomt dan op 80 procent van de vaste prijs gedurende de periode dat de boekenclubprijs niet kan worden gewijzigd. Voorts wordt in het tweede lid van artikel 14 een uitzondering gemaakt voor de boeken die de boekenclub aanwijst als verplichte leveringen, voor extra aankopen naast de verplichte aankopen en voor premieboeken voor trouwe leden. De prijzen van deze drie typen speciale aanbiedingen mogen niet lager zijn dan 60 procent van de vaste prijs. Voor eenmalige welkomstaanbiedingen uitsluitend aan nieuwe leden kan de uitgever of importeur een nog lagere prijs vaststellen. De samenstelling en maximale waarde van de welkomstaanbieding worden bij ministeriële regeling vastgesteld.

HOOFDSTUK 4. DE DISTRIBUTIE-INFRASTRUCTUUR

Artikel 15

Zoals vermeld in de toelichting bij de wet zijn uitgevers en boekverkopers in de toekomst bereid afspraken te maken, al dan niet in overleg met een of meer distributeurs, over de noodzakelijke voorwaarden voor het instandhouden van een distributie-infrastructuur, zoals het Centraal Boekhuis en het Centraal Depot. Die distributie-infrastructuur dient er toe geografische spreiding en beschikbaarheid van boeken in de vorm van bestellingen van geringe omvang en van nabestellingen van één of enkele exemplaren mogelijk te maken. De algemene maatregel van bestuur geeft invulling aan de voorschriften en beperkingen die op grond van de wet kunnen worden gesteld ten aanzien van de mogelijkheid dergelijke overeenkomsten te sluiten. De ruimte voor het maken van afspraken wordt bepaald door artikel 81, derde lid, van het EG-verdrag en de jurisprudentie van het Hof van Justitie ex artikel 10 van het EG-verdrag. De voorschriften en beperkingen moeten in dat licht worden beschouwd.

Een distributiesysteem dat er voor zorgt dat ieder leverbaar boek voor iedere klant binnen enkele dagen bij de plaatselijke boekhandel verkrijgbaar is, brengt hoge kosten met zich mee voor de betrokken uitgevers en verkopers. De instandhouding van een distributie-infrastructuur die kan voorzien in deze dienstverlening aan de consument is daarom niet mogelijk zonder het maken van collectieve afspraken over de wijze waarop de ermee gemoeide kosten in rekening worden gebracht bij de deelnemende uitgevers en boekverkopers.

Representatieve organisaties van uitgevers en verkopers kunnen onderling en met één of meer distributeurs afspraken maken die zijn gericht op het in stand houden en ondersteunen van de distributie-infrastructuur. Representatief zijn verenigingen of samenwerkingsverbanden van uitgevers of verkopers die een (specifiek) deel van de markt vertegenwoordigen. Ook organisaties van nieuwe toetreders op de boeken- en muziekwinkelmarkt kunnen daartoe behoren. De afspraken staan open voor toetreding van alle verkopers en uitgevers.

De mogelijke afspraken strekken niet verder dan voor het beoogde doel noodzakelijk is. De toegestane afspraken zijn nauw omschreven

en kunnen niet verder gaan dan noodzakelijk is voor het veilig stellen van het belang dat de consument heeft bij de brede beschikbaarheid overal in het land van boeken die niet voorradig zijn in de boekhandel. Er zijn veel uitgaven die slechts in kleine oplagen worden geproduceerd of slechts door enkele boekhandels worden ingekocht en die dus niet ruim beschikbaar zijn. De afspraken kunnen daarom ook niet dienen ter regulering van de gehele boeken- en muziekguitgavenmarkt of van andere belangen dan geografische spreiding en beschikbaarheid van uitgaven die niet voorradig zijn in de boekhandel. De afspraken van uitgevers en boekverkopers met één of meer distributeurs beperken zich tot de tarieven en voorwaarden met betrekking tot de bewaring door de distributeur van boeken en muziekguitgaven voor uitgevers en de levering door de distributeur van boeken en muziekguitgaven aan verkopers. De onderlinge afspraken tussen uitgevers en boekverkopers betreffen de minimum inkoopmarges voor de verkoper in het geval van kleine leveringen. Bij kleine leveringen gaat het om (na-)bestellingen van één of enkele exemplaren.

Collectieve afspraken over de kosten van distributiediensten en de bodemmarge dragen bij aan de verbetering van de distributie van boeken en muziekguitgaven. De efficiency bij de distributie wordt door collectieve voorzieningen verhoogd omdat afzonderlijke onderhandelingen en afspraken tussen en met individuele uitgevers en boekverkopers hoge transactiekosten met zich zouden meebrengen. Belangrijk zijn de positieve gevolgen voor de beschikbaarheid van minder courante uitgaven voor de eindafnemer. Zonder collectieve afspraken over de instandhouding van een adequate infrastructuur zou de positie van het incurante boek, dat in kleine oplagen verschijnt en waarvan de boekhandel geen of slechts een enkel exemplaar op voorraad heeft, ernstig in gevaar kunnen komen. Dit heeft te maken met het feit dat afzonderlijke afspraken tussen en met individuele uitgevers en boekverkopers te weinig ruimte bieden voor kruissubsidiëring van de kosten gemoeid met het bewaren, distribueren en op voorraad houden van individuele boektitels. Bij kruissubsidiëring vindt een zekere verevening plaats tussen de lagere kosten bij de titels waarvan betrekkelijk veel exemplaren worden afgenomen door de boekhandel en de hogere kosten bij de titels met een lage omloopsnelheid. Het voordeel voor de eindafnemer is dat hij ieder niet in de winkel voorradig boek tegen de vaste prijs en zonder extra kosten kan bestellen en zeker is van snelle

levering. Om dit voordeel voor de eindafnemer zeker te stellen is in het derde lid van artikel 15 bepaald dat de verkoper niet met toepassing van artikel 6, derde lid, van de wet, extra kosten in rekening mag brengen bij leveringen waarvoor collectief afgesproken tarieven en marges gelden. Krachtens artikel 6, derde lid, van de wet is een kostenopslag namelijk uitsluitend bedoeld voor gevallen waarin sprake is van een dienstverlening aan de eindafnemer die boven het gebruikelijke uitgaat. Uiteraard is het verkopers wel toegestaan de gebruikelijke portokosten in rekening te brengen voor bezorging bij de eindafnemer van bestelde boeken of muziekgaven.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

mr. Medy C. van der Laan